

Kiadja: A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. KIR. MINISZTERIUM
AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK minden hó 1-én és 15-én.

Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkeszti: RÉPÁSSY MIKLÓS.

Szerkesztőség: Budapest, V., Ügynök-utca 19. szám., IV. emelet.
A lapra vonatkozó mindennemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hirdetéseket a lap számára a „Pátria” r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vesz fel.

TARTALOM: A halélettani állomásról. *Répassy Miklós.* — Halászat és háború. — A halászati haszonbérszerződésekről. *Simonffy Gyula.*
— Az olasz halászati törvény. — Hazai és meghonosított salmonidáink. (Folyt.) *Vutskits György dr.* — Társulatok. Egyesületek. —
Vegyések. — Tárca: Vízahorgászat a Duna-deltában. *Faltay László.* — Hirdetések.

A halélettani állomásról.

Amit *dr. Unger Emil* „A biológiai állomások feladatai” című cikkében*) a hazai „Halélettani és szennyvíztisztító kísérleti állomás”-ról megemlíti, méltán tarthat igényt általánosabb érdeklődésre. Csak az a sajnos, hogy most harcos időköt élünk s a béke munkájára kevés az alkalom; de ha a kérdés már egyszer felvetődött, még sem ártana azt teljesen tisztázni. Előbb-utóbb úgyis rákerül a sor.

Dr. Unger soraiból bizonyos elégedetlenség olvasható ki az állomás biológiai tevékenységét illetőleg. Azt hiszem, hogy méltán; mert ama, a szó szoros értelmében megfeszített munka mellett is, a melyet az állomásnál fennállása, tehát 1906 óta láttunk, biológia, vagy éppen halélettani vizsgálatokhoz alig jutott. Cikkíró nagy általánosságban néhány okra is rámutat, a melyre az ez irányú meddőség szerinte visszavezethető. Legfőképp az érdekelt közönségben, halászokban, haltenyésztőkben találja a hibát, a kik az állomást nem veszik igénybe.

A dolog lényege talán mégis máshol rejlik. Az alábbiakban megkísérlem megvilágítani a helyzetet s keresni az eredményesebb munkára vezető módzatok megállapítását azzal a kijelentéssel, hogy szívesen látom a jobb eszméket bárki részéről is.

Mindenekelőtt azonban nagyon határozottan szeretném tisztázni azt, hogy a halászat szempontjából mi lehet valamely biológiai állomás feladata, mi az, a mit attól joggal várhatunk?

A gyakorlati felfogás ma e tekintetben nagyrészt olyan, hogy a kérdésre való feleletet azzal kell kezdenem, hogy mit *nem lehet* várnunk! Jellemző e tekintetben az, a mit *dr. Unger Zachariás* cikkéből idéz, hogy „a praxis nem egy képviselője a tudománytól igazán

a merőben lehetlent várja, sőt követeli”. Bizonyára nálunk is voltak olyanok, a kik azt hitték, hogy a m. kir. halélettani állomásnak, ha nem is sűrűn, de legalább bizonyos időszakokban egy-egy kitűnő felfedezéssel kell előállania, mely felfedezés hatalmas üzleti hasznot jelent a haltermelőknél, avagy segít hirtelen megtölteni természetes vizeinket hallal bőven. Olyan forma dolog ez, mintha az ember élettanával foglalkozó tudósoktól, doktoroktól, „az egynapi ételmet a mellényzsebben”, avagy az „örök ifjúságot” biztosító elixirt várnók.

Az ember csaknem oly régen halászik, mint a minő régen él s táplálkozik. De hajdan épp úgy nem volt szüksége a halászat biológusra, mint az életmódjához doktorra. Ma már mások a viszonyok s ha nem igyekezünk azokhoz szellemi fennsőbbségünk minden erejének felhasználásával alkalmazkodni, akár arról van szó, hogy halat tenyészszünk, akár arról, hogy okszerűen táplálkozzunk — elbukunk. A mint az orvosi tudomány kutatja s annak alapján, a mit talál, megmondja, hogy miképp rendezzük be életmódunkat a lehető legegészségesebb életre, épp úgy a halászat terén alkalmazott biológiának is csak az lehet a feladata, hogy a halak életére legkedvezőbb feltételeket kutassa s ismereteinek gyakorlati alkalmazására a haltenyésztéssel foglalkozó embernek az útmutatásokat megadja.

Talán felesleges már a hasonlatok további folytatása s elég rámutatnom arra, hogy a biológiai kutatások vetették meg a tógazdaságok mai fejlettségének alapját, természetes vizeink halászatának fellendítését. *Sušta József* biológus volt, mikor a ponty természetes táplálkozását tanulmányozta; biológiai alapon magyarázta *Herman Ottó*, a Dubisch-féle eljárással kapcsolatban, a víztől elárasztott rétség hatását s biológiai alapon találtuk meg a régi halbőség s az áradások összefüggésének magyarázatát (l. „A Tisza halászata hajdan s most.” „Halászat” 1903. február 15.)

*) Halászat, 1915. évi 10. sz.

Íme, ez az a tér, a melyen a gyakorlati halászatot szolgáló biológusoknak dolgozniuk kell s a melyen lépésről-lépésre haladva előre, mindig több s mindig újabb útmutatással szolgálhatnak majd a gyakorlati halász számára, a melyek alapján az munkáját mindig jobban s jobban gyümölcsöztesse.

Egészen más az, a mi a mi állomásunk címében is s így természetesen munkakörében is benne van: a *szennyvíztisztítás* dolga.

A szennyvíztisztítás kérdése nemcsak a halászat miatt, de semmiesetre sem elsősorban a miatt fontos dolog. A halászat csak éppen olyan szenvedő érdek a víz fertőzésénél, mint a vizek használatához fűződő számtalan más érdek, a legfőbbeket említvén, mint az egészségügyi, gazdasági, ipari stb. érdekek. Az a mi a halászatot, mondjuk a laikus közönség előtt, e téren előtérbe tolja, tisztára csak az, hogy a gyakorlatban a vízfertőzések legérzékenyebb reagense a hal. A víz megromlását arról veszik észre leghamarább, hogy a hal felfordul benne. Sajnos, ezzel aztán a legtöbbben meg is elégszenek s nem gondolják meg, hogy a halászaton kívül a víz fertőzése még mi minden elsősorú társadalmi s gazdasági érdeket károsít. Ennek a következménye aztán, mellékesen megjegyezve, igen gyakran az, hogy a halászat teljesen magára hagyatva kénytelen a vízfertőzések megakadályozására irányuló sisyphusi munkát vállalni.

Már csak a miatt is, hogy az efféle fonákságnak eleje vétessék s a dolog veszedelme a maga egész horderejében kifejezésre jusson, a szennyvíz kérdése külön munkakörbe utalandó s a halásztól függetlenül oldandó meg. Hiszen így gondolja azt már a mi törvénykezésünk is, azért van — nagyon helyesen — a vizek tekintetében általánosan rendelkező vízjogi törvény keretében a vizek fertőzésének tilalma kimondva s nem a halászati törvényben.

Igen természetes már most, hogy a mikor valamely hivatal munkaköre úgy van megszabva, hogy munkás-

ságának *egyik része* törvényes rendelkezések szerint *kénytelen* igazodni, akkor munkaerejét mindenesetre *elsősorban* erre a munkásságra kell fordítania s csak akkor végezhet egyebet is, ha arra ideje jut. A „Halélettani és szennyvíztisztító“ kísérleti állomást tehát *elsősorban* mindig a szennyvíz foglalja el s csak másodsorban gondolhat a halélettanra, a melynek ebben a társaságban mindig csak a hamupipőke szerepe jut. A két munkakört, mint nem együvé tartozót, el kell tehát egymástól különíteni.

A szennyvíztisztító állomás maradjon külön s dolgozzék szerves összeköttetésben a vízjogi törvény végrehajtására szolgáló más intézményekkel pl. a folyam- és kulturmérnöki hivatalokkal. Azokkal együtt igyekezzék a vizek tisztán tartásának oly rendkívüli fontos s az egész országranézve általános társadalmi s közgazdasági jelentőségű feladatát megoldani.

Választassék külön a halélettani állomás is, a melynek viszont feladata egész általánosságban a halászat érdekeit szolgálja. Ennek a munkakörnek amazzal mindössze annyi az érintkezési pontja, hogy a szennyezett víz a halaknak is, épp úgy mint sok más egyébnek is, árt. *De a halászat előmozdítására nagyon keveset ten-
nénk, ha csak a víz tisztántartására gondolnánk.*

Ezzel a különválasztással, nálunk legalább, korántsem kellene járni ú. n. hivatalzaporításnak. Hiszen a halászat érdekeit általánosan gondozó intézménye van már az országnak: az Országos Halászati Felügyelőség.

Ezt az intézményt nem külföldi minta után létesítették, hanem gyakorlati szükség hozta létre s fejlesztette; az annak kapcsán elért eredmények eléggé igazolják fennállásának szükségét s munkásságának hasznát. Ha már most azt látjuk, hogy a halászat további fejlesztése érdekében intenzívebb biológiai tevékenységre van szükség, nem a legtermészetesebb-e, hogy a már meglévő intézményt egészítjük ki, bővítjük oly módon, hogy eddigi feladatai mellett ennek a feladatnak is megfelelhessen.

A „halélettani és szennyvíztisztító“ kísérleti állomás

Vizahorgászat a Duna-deltában.

A „Halászat“ részére írta: *Faltay László.*

Hárman voltunk, fiúk a nagy Duna mellékéről, az esztergomi Mészáros, a paksi Vindis és én a „Pesti“, — a kik hosszú vándorlásaink közepette egy erős óceánjáró fedélzetén a Duna torkolatába kerültünk.

Bizony már három esztendeje nem láttuk akkor Európa földjét és ott a sulinai torkolatban, az erős északi szél mintha a szép magyar róna szilaj lehetét hozta volna felénk minden illatával.

Másnap aztán felfelé indultunk Galacznak, a zavaros, hullámzó vizen; de még az első nagy szigetet (sulinai sziget) sem értük el, mikor a hajókalauz megkapta a jelzést, hogy várunk kell két és fél napot. Előttünk egy kis román gőzös süllyedt el az egyik zátony mellett; nem haladhattunk tovább, míg annak roncsait a francia sapkás, piros nadrágos román pionirok szét nem robbantják.

A nagy, 5000 tonnás gőzös ledobta horgonyait, aztán csak elsímult mellettünk a hatalmas folyam, csöndesen, alig csobbanva az aczélemezeken. Csak az oldalak mellett elsikló fadarabok, egy-egy ökörhulla, egy-egy hordó sebes száguldása mutatta milyen gyorsan vágta a szőke, piszkos özön.

A duna-kalauz francia ember ember volt és már tizenhat éve szolgált a Duna-társaságnál, igazi úriember, a ki kedves egyszerűséggel mesélt a dunamenti viszonyokról, a rossz állapotokat is humoros oldaláról mutatva be az érdeklődőknek.

Gyönyörű helyen álltunk, jobboldalt nagy erdőborított síkság

terült el, alig ötven méternyire a hajó lelógó lépcsőjétől, balra pedig a dobrudzsai óriási mocsárterület rezgett, villódzott, lila párázatával a felkelő hold vörös sugaraiban; gigászi árnyai ott sísteregtek-forrtak a sászsombékok között, a mint a nyargaló óriás folyónak a szigetcsúcs mögül előtörő árja nekilódította hullámtorló sodrát.

De közben megszűnt a szél! A ki csak a margitszigeti szúnyogokat ismeri, nem értheti meg azt a rémületet, a mi a sulinai dunai hajósok között kítő, ha teljesen szélmentes éjjeleken kell a Dunán horgonyozniok. Nem lehet azt elképzelni, végig kell azt egyszer tapasztalni, hogy fogalma legyen halandónak arról a kínszenvedésről, a mit a kis vérszopók milliárdjai okoznak, hihetetlen falánkságukban sötét felhőtömegben csapva le a védtelen áldozatra, és marják, eszik ruhán keresztül, sapkán át. Nincs előlük menekvés még a szúnyogháló biztosnak hitt fedezéke mellett sem.

Rettenetes volt!

Franciaiánk tanácsára gyorsan kifesztítettük a szúnyoghálókat és a hajóba vezető nyílásokat, ablakokat igyekeztünk légmentesen elzárni; csakhogy nem sikerült a dolog elég gyorsan!

A hold mintegy gyászfátyolon át küldte sugarait a szúnyogfelhőn keresztül, a mi úgy ereszkedett le felénk, mint valami áttetsző díszlet-függöny göngyölege, mindent beborítva.

Elért bennünket! A másik pillanatban csak fuldokló köhögés, krákogás, no meg csúnya pogány káromkodás hangzott fel a néma csöndes éjben. A kínszott emberek üvöltő szitkozódása, átkozódása, jajgatása nem szűnt meg a nap felkeltéig. Reggel alig ismertünk egymásra. Parancsnokunk fekete szakállában diónyi daganatok ékes-

„halélettani“ részét tehát egyszerűen az Országos Halászati Felügyelőséggel kellene szerves kapcsolatba hozni. Hiszen azokat „a kivételesen“ a minisztérium által engedélyezett biológiai tanulmányokat, a melyek nem a „szennyvízzel“, de a halászattal vannak kapcsolatban, máris az Országos Halászati Felügyelőséggel együtt végezte az állomás. Az Országos Halászati Felügyelőség mellett lenne módjuk a biológusoknak az igazi gyakorlati halászattal érintkezniök, ott találnának rájuk a gyakorlatnak azok az emberei is, a kik ma dr. Unger szerint „úgylátszik egyszerűen semmit sem várnak a halászati tudománytól“.

A gyakorlattal való eme közvetlen érintkezésre, a melyre így meg volna a mód, annál inkább szükség volna minálunk, mert híjával vagyunk még egy nagyon fontos eszköznek: a *biológiai kísérleti tógazdaságnak*. Külföldön, különösen a németek, félig-meddig társadalmi úton nagyszerű ilyen intézményeket létesítettek (Willenbach, Sachsenhausen stb.) Ausztriában egyes nagyobb tógazdaságok tartanak fel saját jól felfogott érdekükben ilyen *próbatavas* telepeket (Frauenberg). Nálunk eddig még, úgy látszik, sokkal nagyobbak a nehézségek, semhogy komoly lépések történhetek volna ez irányban. De a telep szükségessége, czélszerűsége bizonyára kétségen felül áll mindenki előtt. Addig azonban míg nem tudnak alkalmas helyen ilyet létesíteni, meg kell elégednünk azzal, hogy a természetes vizek, az egyes tógazdaságok tavai a maguk gyakorlati üzemében szolgáljanak a vizsgálódások s kutatások alapjául. Minderre bizonyára az Országos Halászati Felügyelőséggel kapcsolatban nyilhat a biológusoknak a legtöbb alkalom.

Röviden összefoglalva hát az elmondottakat, a halélettani biológiai állomás részéről valóban a halászatot szolgáló eredményeket csak úgy várhatunk:

1. ha munkaköre külön vételik a vele szerves összefüggésben nem álló szennyvíztisztítás munkakörétől;
2. ha szerves kapcsolatba kerül a halászat gyakorlati

érdekeit szolgáló már fennálló intézményünkkel, az Országos Halászati Felügyelőséggel;

3. végül, ha gyakorlati munkájával kapcsolatban minél előbb megfelelő kísérleti telepen lesz módja a systematikus vizsgálódásokra s kutatásokra.

Csak ilyen keretben veheti ki eredményesen a magyar munka is részét a biológiának azon a terén, a melyek művelését a külföld — felismerve gyakorlati jelentőségét — oly nagy igyekezettel indította már meg.

Répassy Miklós.

Halászat és háború.

Ez a rettenetes, eddig soha el sem képzelt méretű háború a maga szívós csökönyösségével ugyancsak kipróbálja mindennek az értékét, különösen pedig mindazét, a mi a harcba keveredett népek erejének a fenntartására való.

Első sorban az élelmiszereket. Hogy az élelmiszereknek mily fontos a szerepük, arról igazán felesleges volna elmélkednünk. Hiszen látjuk, hogy amaz ellenségeink, a kik egyébként a kultúra zászlóvivőinek szerepében tetszelegnek maguknak, nem bírván máskép szövetségeseinkkel és velünk, a nép kiéheztetésének nemes fegyverével próbálkoznak!

Az élelmiszerek között a *hal*-nak fontosságát is kétségtelenül kimutatta már a háború. Ha pedig a tengeri halászatot vesszük figyelme, akkor meg épen sokak által alig sejtett óriási jelentőségét állapíthatjuk meg ezzel a háborúval kapcsolatban.

A nemzetközi tengerkutató bizottság érdekes adatokkal világítja meg (*Zeitschrift für Erdkund* 1914. Berlin), hogy a különösen érdekelt északi tengerek minő mértékben jönnek számba.

Leggazdagabb az Északi tenger (kereken 500,000 □-kilométer), a melynek magának az évi hozama annyi, mint a többi európai északi tenger-vizeké, vagyis 11.130,000 métermázsza hal. Ebből rendes viszonyok között Angliára

kedtek; a kazánok előtt egész éjjel félmeztelenül készenlétben álló fűtők dagadt testtel, idomtalanra mart fejfel támolyogtak a fedélzeten, rágva a láz ellen adott kininport egy marék mazsolával.

Csak a francziánk vette egykedvűen a dolgot, elmesélve, hogy ez még semmi! Ő már került egyszer nagyobb „rajba“ is, és akkor a „galaczi felesége“ (a hunczutnak természetesen Sulinában is volt egy) nem akarta reggel megismerni, mondván, hogy a „mon cher monsieur“ nem ilyen puffadtképű, ragyás úr; úgy összemarták, „kövérré“ ették a szunyogok!

Reggél észrevettük, hogy vagy tizenhat méternyit „csuszunk“ az éjszaka folyamán; horgonyaink nem találva elég erős kapaszkodó felületre a mozgékony iszapban, engedtek és most nagyon közel voltunk az erős homokzátonyhoz. Nemsokára teljes gőzzel feljebb mentünk vagy kétszáz métert és előttünk vagy fél kilométernyire láthatóvá vált a roncs és az utászok csolnakjai meg a Dunabizottság kis gőzösei közül vagy három, azontúl pedig a lefelé készülő gőzösök, a mint szintén várakoztak. A kalauz megkérdezte, mikor lesz szabad az út a nagy gőzösök számára? A lobogójelzés még egy éjszakai tartózkodást helyezett kilátásba, aminek igazán nem örültünk, szép szélcsendes időre lévén kilátás — új szunyoginvázióval.

Nemsokára egy kis folyamgőzös ment el mellettünk meglassítva járását és a kapitánya átkiabált a mi francziánknak valamit románul, aztán lerántva egy gerendán függő csomagról a „Tenda“-t (napellenző vászon), két gyönyörű felfüggesztett halóriást mutatott. Viza volt mind a kettő, legalább két méter nagyok, csontos, porczogós vértés hátuk, fehér hasuk csak úgy ragyogott a nap sugarai-

ban. Horoggal fogták őket ma reggel . . . a roncs fölött vagy húsz méternyire.

Halászat! Minden tengerészember és az édesvízi hajós is lázba jön e szóra. Érthető, hogy rajtunk is erőt vett az izgalom a zsákmány láttára.

Hanem a mi francziánk rajtunk is túltett. Úgy ugrált, szaladgált a parancsnoki hídon, mintha megkerült volna. A hajó mellé huzatta a hosszú „slepp“ kötélén lévő csolnakját, a mi eddig vagy harmincz méternyire úszott a gőzösünk után és pár pillanat alatt vagy száz különböző parancsot adott két emberének.

Persze mi nem értettük meg először a dolgot, míg a kalauz meg nem magyarázta, hogy a *vizának* most van az ívási ideje, a mikor a Fekete-tengerből jön a Dunába és a többi folyókba. Csakis ebben az időben fogja meg a horgot, csak most lehet rá horgászni és az nagyszerű mulatság, a mit, felhasználva a mai napi kényszerpihenést, végig is fogunk élvezni.

A viza csak ívási idejében fogja meg a horgot, akkor is leg-többször az ikrás nőstény, csak ritkábban a tejes hím. Horgászásának kétféle módja dívik a Fekete-tenger környékén és a Duna három deltaágában — Tulceaig — és a Volgában. A közönséges horgászat nem valami nagy mulatság, mert a hal magától, bolyongó járása közben kapja be a víz fenekén fekvő kötélről lógva lebegő horgot, a mit százsámra aggatnak fel két-három száz méter hosszú kötéltre. A kötelet 24, vagy ha hidegebb idő van, 48 óra múlva vonják újra fel, mikor már a horgokon akadt halak kimultak és élettelenül fityegnek a köteleken. A tisztességesebb fogási mód, a sportszámiba menő egyes horoggal való fogás, csolnakról vont horg-

jut 7.350,000 q; Norvégia és Hollandia egyenként 1.380,000 q-t kap; Belgium csak 50,000 q-t, Németország pedig 870,000 q-t. Ezzel szemben a Keleti tenger (415,000 négyzetkilométer) csak 930,000 q halat ad, tehát kevesebbet mint a kis Skagerrak és Kattegat, a honnét 1.121,000 q kerül ki. A Keleti tengerben azonban jóval értékesebbek a halfajok, mint az Északi tengerben.

Az északi tengerekből való fogások 45%-a Angliára esik, kereken 11.630,000 q; Norvégiára 23%, vagyis 5.820,000 q; Franciaországra 9%, 2.300,000 q; míg Németországra csak 6%, vagyis 1.660,000 q jut.

Békeidőben Németország kereken 5.000,000 q tengeri halat fogyaszt el évenként; abból 3.500,000 q-t külföldről kellett behoznia. Csak heringért 20.000,000 márkát fizetett Angliának.

Angliában azonban még sokkal nagyobb a halfogyasztás, mint Németországban. Míg az utóbbi országban évenként mintegy 600 millió hering fogy el, addig magának Londonnak kétszerannyi kell. Egész Angliában évenként s fejenként 22 kg.-ra rug a halfogyasztás, Németországban alig 8 kg.-ra (nálunk $\frac{1}{3}$ kg.-ra!).

A világ egyik legnagyobb halászati kikötője az angol *Grimby*, a melynek kereken 700 halászgőzőse van 8000 emberrel. Óriási halcsarnokokkal van felszerelve, a melyekben naponként 200—300 vagon rakomány halat árvereznek el. A kikötőt jéggyárak, füstölők s halkonzervgyárak veszik körül.

Természetes, hogy ilyen nagyszabású üzemekre rendkívüli hatással van az a háború, a melynek színterei épp azok a vizek, a melyeknek hala adta az angolok táplálékának eddig oly tekintélyes részét.

Tudták ezt különben előre az angolok. És igazán érdekes, hogy épp a halászat szolgáltat a németeknek igen fontos bizonyítékot arra nézve, hogy az angolok tudatosan készültek a háborúra. *F. Duge* (Cuxhaven) emlékeztet a „*Der Fischereibote*“ f. évi február 20-iki füzetében egyik angol miniszter arra kijelentésére: „Mi már nem egy csatát nyertünk meg ezüst golyókkal“.

Ezekkel az „ezüst golyókkal“ való lövöldözést a háború kitörését megelőzőleg rég megkezdték. Mindjárt a múlt év hűsvétja után rendkívül nagy vételkedv volt észrevehető az angol halaspiacokon. A német halászgőzősök izlandi fogásaiért általános bámulatot keltő árakat fizettek, olyan kat, a minőket a viláfgöyögm egyáltalán nem okolt meg. Minden eszközt felhasználtak, hogy a német gőzősök fogásait Angliában értékesítsék. Az aberdeeni német alkonzul, különben angol ember, volt ebben a vásárban a legfőbb ügynök. Csak a háború kitörése s a „kiéheztetési“ szándék kijelentése után értették meg a németek ezt a német halászok iránt angol részről tanúsított nagy előzékenységet s azt, hogy az angol halászok oly közönnyel tűrték a nagy versenyt. Egyszerűen elvontak a németektől, ha mindjárt drága pénzen is, nagymennyiségű élelmiszert s azt a maguk részére biztosították, feldolgozván a halakat hosszú ideig eltartható élelmiszerré.

Egyébként az angol üzleti szellem nem mindig áll félre a hazafiság útjából. A skót heringhalászok készlete a háború kezdetekor 220,000 hordó sózott hering volt és a *Fischery Board* jelentése szerint november végén már csak 82,277 hordó. A feltűnő nagy fogyatkozás állítólag onnét eredt, hogy igen sok hering jutott norvég kikötőkön át — Stettinbe s más német kikötőbe.

Az északi tengereknek hadi színterré való nyilvánítása már a múlt év október havában is oly módon éreztette hatását, hogy Angliában a tengeri hal mennyiségben 59%-kal, értékben pedig 47%-kal volt kevesebb mint az előző év ugyanazon hónapjában.

A „*Fish Trades Gazette*“ statisztikai adatai hónapról-hónapról igazolják azt az óriási kárt, a mit Anglia halászata a háború következtében szenvedett. Az alábbi számok kézzelfoghatóan mutatják Nagybritánia halászatának csökkenését a háborús évben:

	Hal	Értékben
1912-ben	1,182.479,134 kg.	265.923,345 M
1913-ban	1,221.565,451 „	294.104,699 „
1914-ben	892.669,995 „	225.251,598 „

gal; ez különösen a Duna alsó részén, de főleg a három torkolati ágba szokásos és különösen a sulinaiak és tulceaiak úzik nagy előszeretettel, lévén ők a legpraktikusabb halászaik az Aldunának, a kik hala a román kormány oktató rendeleteinek, ma már nagyon jól gazdálkodnak és halászatuk mintaszere.

Ezt a halászati módot próbáltuk meg mi is.

A francia kalauz előkészítette a horgokat, összesen négy darabot és két emberével, Mészáros Ferenczcel és velem a csolnakba szállt. A nap erősen tűzött; a két sulinai ugyancsak megizzadt az evezésben, míg az erős sodrású folyón a legközelebbi zátonyig felhajtotta a laposaljú, széles, fedett csolnakot. Megállapodtunk, a horgonyt kidobtuk és vagy nyolcz méternyire lebegőre eresztve a csolnakot, halászni kezdtünk.

De Láve úr, így hívták a francziát, megmagyarázta a teendőket és csakhamar vízbe kerültek az egyenként száz méter hosszú, nagyon erős lenkötélből készült horoghuzalok, melyeknek végén két ikerhorg, mindegyik háromágú, lógott. A csali rózsaszín, sózott marhahús volt, a mely a horgot egészen elfedte; penetráns illatát érezve, kölcsönösen megállapítottuk, hogy a vizák föltétlenül rosszízű lények, ha ebbe beleharapnak. De Láve úr azonban biztosított róla, hogy ez „igen finom falat és még ő is képes megenni“, a mely kijelentése után — a szeletelő kést is megszagolta közben — a francia bátorságba vetett hitünk határozottan megerősödött.

A víz sodra gyorsan vitte lefelé a horogzsinórokat és azok sietve gombolyogtak le a kis kézi motollákról, míg végre kifeszülve megállottak.

Most következett a „művelet“. A zsinórt hirtelen való húzásokkal,

gyorsan rángatva, 5—6 méterenként kellett bevonni, míg alig volt már csak vagy tíz méternyi belőle a vízben, aztán ismét rendben fel kellett gombolyítani, újra megismételni a kivetést s felrángatást.

A viza tu'niillik nem kapja meg a víz sodra felé úszó tárgyat, csak azt fogja meg, a mi a víz sodra ellenében úszik; azt is kíséri előbb, megv utána, csak mikor a zsákmány a vízből a felszín felé igyekszik, falja be.

Bizony bevontuk és eleresztettük mi a horogzsinórokat vagy százszor. Egyszer aztán mégis megtörtént a csoda — és egy valószínű viza — Mészáros Franczi szerint alighanem náthás volt az istenadta — bekapta a bűdös húsdarabot horgostul együtt.

Most aztán csunya mulatság kezdődött. A hal abban a pillanatban nyelte el a horgot, amint az fölvonás után újra a mélybe indult és nem volt a csolnaktól húsz méternyinél távolabb. Az első amit éreztünk egy keservesen erős rándítás volt; olyat billentett a csolnakon, hogy majdnem belepotyogtunk a vízbe, ezt aztán követte a zsinór gyors kifutása, miközben a motola két hajtókarja úgy lapátolt a levegőben, mint valami szélmalom szárnya, majd eltörte az egyik túlbuzgó „román testvér“ karját, a mint el akarta kapni...

A gyorsan lefutó kötelet, a mi egyik perczen lefelé, a másik pillanatban fölfelé rángatta a csolnakot, két befagyuzott bőrdarabbal szorítva igyekeztek „fékezni“ De Láve úr montőrjei, „hogy a hal fáradjon“.

A hatalmas hal azonban egyelőre nem akart kifáradni, hanem saját zsinórával összebonyolította a másik három horgot is, úgy, hogy most azokat sem tudtuk bevonni. A hal rángatása oly erős volt, hogy a különben is gyöngén fogó horgonyunk, a mely csol-

vagyis a csökkenés 1914-ben kereken 330 millió kg. hal volt 70 millió márka értékében az előző 1913. évhez képest.

Nagy volt a halászat vesztesége a kivitel csökkenése következtében is; ez a csökkenés 1914-ben csaknem azonos a fenti számokkal, azaz 305 millió kg. hallal 77 millió márka értékben kevesebb került ki az országból. Csakhogy a háború okozta veszteség ennél is jóval nagyobb, mert a statisztika az egész évre szól, a háború pedig az évnek csak 5 hónapját érintette s ez alatt az 5 hónap alatt — szemben az előző év ugyanazon 5 hónapjával — 336.213.704 kg. hallal volt csekélyebb az export, a mi 82.135.235 márka veszteséget jelent.

Valóban óriási értékek ezek még az oly gazdag Anglia számláján is!

A németek közgazdasági életében a tengeri halászatnak még nem volt meg ez a nagy szerepe, aránylag kevésbé érzik tehát annak megbénulását. De azért nagyon érthető, ha egyesek felháborodnak azon a könnyelműségen, hogy némely bő fogásnál, mint a minőről *Kiel* vidékéről „Köln. Zeit.“ (19. März, 2. Morgenausgabe) ad hírt, a jól nem értékesíthető felesleget a halászok „visszaengedték a tengerbe!“ (Deutsche Fisch. Zeitung. 1915. April.)

Különben, mintha a szerencse e téren is kedvezni akarna a németeknek, *Lübeck* vidékéről is óriási nagy heringfogásokat jelentettek április havában. Egyesek hajlandók ezt a halbőséget annak tulajdonítani, hogy az Északi-tenger legnagyobb részében hónapok óta egyáltalán szünetel a halászat, tehát a legteljesebb kímélet van rajta.

Különös s nem éppen irígyelendő helyzete van most Hollandiának, mint semleges államnak. Teljesen körül van véve a harczoló felektől s a békés külvilággal egyáltalán csak a hadszíntereken keresztül érintkezhet. Hollandiának is igen jelentős tengeri halászata van az északi tengereken. A holland tengeri s parti halászat évi hozama kereken 30 millió koronára becsülhető s

körülbelül 20,000 ember él belőle. Ők maguk azonban aránylag kevés halat fogyasztanak, mert a 470,000 q tengeri halból csak mintegy 300,000 q marad az országban, a 170,000 q kimegy. (*J. M. Bottemanne: Mededeelingen en Verslagen van de Visscherijinspectie* No. 5.) Az északi tengereknek hadiszíntérré való nyilvánítása, mint békés, harczban nem álló államot, Hollandiát kétszeresen sújtja. Igaz, hogy a mit fognak, azt igen jól értékesíthetik most Németországban és véletlenül a hollandusok is igen jó fogásokat csinálnak ott, a hol egyáltalán halászhatnak.

Még sokkal inkább szenved Hollandia édesvizi halászata. Ennek a kicsiny, de vízdús országnak ugyanis igen jelentékeny kivitele szokott lenni édesvizi halakban. Az 1912. évben Belgiumba 60,000 q, Németországba 20,000 q, Angliába pedig 10,000 q halat adott el. A háború kitörése ezt a kivitelt úgyszólván teljesen megszüntette. Egyrészt megszünt minden közlekedés a szomszéd államokkal, másrészt egyáltalán nem keresték többé a szomszéd államokban ezeket a drágább, jobb fajta halakat. Magában az országban, a melynek mindössze 6 millió lakosa van, bizony bajos dolog 90,000 métermázsa édesvizi halat elhelyezni. Az illetékes hatóságok most minden erejükkel ebben az irányban dolgoznak. Külön bizottságok vannak, a melyeknek csakis ez a feladatuk. Igyekezetüknek sikerült is a katonai élelmezésbe nagyobb mértékben bevezetni az édesvizi halat.

Az az állapot, a melyet most a háború előidézett, aligha fog már többé megváltozni. Németország legáltalában mindenképp igyekezni fog a Hollandiából jövő behozatal elé akadályokat gördíteni, hogy a saját édesvizi halászatát segítse; ellenben valószínű, hogy a hollandi tengeri halakból jóval többet vesz majd át az eddigi mennyiségnél, mert alig hihető, hogy az Angliából való behozatal valami hirtelen elérje a régi mértéket.

Hogy magunkat is említsük, bár a tengeri halásza

nakunkat tartotta, kezdett az iszapból kibontakozni, a hal pedig húzott bennünket az erős, evezővel le nem küzdhető nyílt áramlat felé; ha az elkapja a csolnakot, hát valahol a dobrozdtsai nádasok között szedjük össze magunkat! Persze elvághattuk volna a zsinórt, de mint vérbeli halászok sokkal inkább lázban voltunk a pompásnak ígérkező prédát „érezve“, semhogy a zsákmányt minden áron el ne akartuk volna fogni. Szerencsére a viza is megunt a folytonos „huza-vonát“ és végre is hagyta magát szép csöndesen felhúzni, egészen a víz színéig.

Megérkezett. De Láve úr segédeivel együtt valóságos öröm „üvöltés“-ben tört ki a pompás, igazán óriás hal láttára. Magam sem láttam még szebbet ennél a gyönyörű, érdesbőrű, csontvértetű vizánál. A két és félméter hosszú nőstény szinte formátlan volt a rengeteg mennyiségű ikrától s az minden csapkodására nagy tömegben hagyta el testét.

A hajónkon is figyelemmel kísérték a halászatot és a pompás fogás a különben szigorú és barátságatlan parancsnokunkat is jobb kedvre hangolta és a „Halász expedíció megmentésére“ kiküldte az egyik élesaljú mentőcsolnakot, a minek nyolcz evezőlapátja aztán könnyű szerrel birkózott meg az áramlással.

Mikor a mentőcsolnakba emeltük a gyönyörű zsákmányt, az egyik román sapkájába fogta fel a még mindig ömlő ikrát, aztán egy kis pléh dobozból borssal kevert sót hintve rá, azon nyersen kezdte kanalazni — a sapkából!

Mikor aztán fölvtgunk a rengeteg halat, még mindig majd két kiló ikrát találtunk benne. A pompás húsból pedig alig győztünk enni.

Az éjjel lent hagyott horgokon reggel még két kis vizát találtunk; nem éltek már mire felhúztuk őket.

De Láve úr elbeszélte, hogy a kisebb nőstényeket, a melyeket hálóval fognak a Fekete-tenger partvidékén élő oroszok, vissza eresztik a tengerbe, de előbb erős zsákvászonba csavarva és vigyázva, hogy meg ne sérüljön a hastájon gyakorolt elülről hátrafelé irányuló szorítással kifejék az ikráját. Állítólag az ilyen viza a következő évben meddő marad és csak a második évben ívik ismét.

*

Esteledett! A lemenő nap felhők közül küldte utolsó sugarait a nagy, örök folyó sárgás-zöld tükrére; aztán végig borzongott a szél a Dobrudza náderdei felett.

Az óriási horgonyok lánczai nagyokat koppanva pattogtak a felcsavaró dobon. A hömpölygő hullámok lápdarabokat, fákat kergetve maguk előtt, magasra csapódtak a hajó acélorrán. Aztán megjött a vihar — a Dunán!

A dobrozdtsai nádasbirodalom felett lángoló villámstorával nagyokat csördítve, zúgó zápor között vonult végig. A bömbölő zivatar letiport maga előtt minden élő, szenvedőt; a nádas sirt, sikoltozott, sistergett a szélvész erejétől; a Duna tombolva, ágaszkodva ostromolta a szakadékos partot. Csak a gőzösrünk állt rendületlenül négy horgonyával megerősítve, a parancsnoki hídon a viharköppönyeges őrtiszttel.

Mi pedig boldogan hajtottuk fejünket nyugalomra a viharos, de szunyogmentes éjszakában.

tunk nagyon csekély, azt tehát a közélet szem- pontjából a háború alig érintheti valami nagyobb jelen- tőséggel, de édesvízi halászatunk nagyon is megéri a hadiállapotot.

Igaz, hogy ez az állapot bizonyos tekintetben a halhús értékének, jelentőségének felismeréséhez vezet. Hogy egyebet ne említsünk, tény az, a mire eddig gondolni sem lehetett, hogy a katonai élelmezés több helyen rendszeresen befogadta már a halat. Csak az a kár, hogy éppen most kevés a halunk s még kevesebb lesz. Tudjuk, hogy a szemes termények rekvirálása az emberi táplálkozás céljaira lehetetlenné teszi az azokkal való etetést. Nagyon jó intő példa ez, hogy igyekezzünk magunkat a jövőben ezektől a takarmányféléktől függet- leníteni. Először is *javítsuk* tavaink *természetes* hoz- máát, aztán igyekezzünk a mézárászéki s egyáltalán a húsfeldolgozó üzemek hulladékát a halgazdaságok számára biztosítani, végül hassunk oda gazdáinknál, hogy megfelelő áron, biztos átvétel fejében, a haltakar- mányul oly kiváló *csillagfürtmagvat* és *lóbabot* kellő mennyiségben termeljék. Ezeknek a haltakarmány- féléknek a termelésére az ország egyes vidékei (Nyírség, Somogy homokos vidékei stb.) nagyon is alkalmasak s mint nitrogénygyűjtő pillangósoknak a mezőgazdaság számára is nagy előnnyel jár művelésük.

A háború az oka végül a piac egyenes feltűnő jelen- ségeinek is, a minő pl. az, hogy a *vágó harcsa* soha nem hálott magas árú. Ezt a halat a mi kereskedőink leg- főképp az Aldunáról kapták, a hol most teljesen szü- netel a halászat, nem csoda tehát, ha annak, a ki éppen ezt a halat kívánta meg, kilogrammját 12—16 K-val kell megfizetnie. Tavaly ilyenkor 3—5 K-ért meg- kaphatta!

De hát a háborúban minden drágább lett.

A halászati haszonbérszerződésekről.

Irta: **Simonffy Gyula.**

Mint tudjuk, nálunk a természetes vizeken (folyó, patak, természetes tavak) gyakorolható halászati jogok- nak csaknem kizárólagos hasznosítási módja a *bérbe- adás. Házi kezeléssel* csak igen kivételes esetben talál- kozunk. Ennek több oka van. A halászatról szóló 1888. évi évi XIX. t.-cz. 1. §-a alapján a halászati jog (az 1888. évi XIX. t.-cz. 3. §-nak eseteitől eltekintve) a földtulajdon elválaszthatatlan tartozéka és a meder, illetőleg a parti birtok tulajdonosát (l. a vízjogról szóló 1885. évi XXIII. t.-cz. 4. §-át) illeti. Hazai birtokviszo- nyaink szerint azonban *igen sok a parti birtok* s így a halászati jogot *nagy szétdaraboltság* jellemzi. Ez a szétdaraboltság magyarázata annak, hogy a halászati jogtulajdonos (eltekintve néhány nagybirtokostól) jogát i- kább hivatásos halászoknak adja bérbe, semhogy azt kellő hozzáértés híján és költséges befektetés mellett, a kis területen mit sem ígérő házi kezelésbe vegye.

Igaz ugyan, hogy a házi kezelésnek a tulajdonosokra nézve sokszor egy más, igen fontos akadálya is van.

Ez maga a törvény.

Legtöbb közvizünk ugyanis a törvény 14. § *b)* pont- jának hatálya alatt áll, vagyis a jogosítottak csak a törvényben meghatározott korlátok között és csak tár- sulattá alakulva gyakorolhatják vizeiken a halászatot. A halászati társulatok szervezésével van a halászat gyakorlása már valamennyi jelentősebb vizünkön ren- dezve s mindenhol kormányhatóságilag jóváhagyott, illetőleg megállapított üzemterv szerint folyik. Ebben

az üzemtervben foglaltak irányadók a társulati kötelékbe tartozó halászati jog gyakorlására, illetőleg hasznosítási módjára nézve is.

A régebben alakult halászati társulatok a halászati jog önálló gyakorlását, illetőleg a tulajdonos társulati tagok által való hasznosítását bizonyos terület- vagy parthosszminimumhoz kötötték (a vizek nagysága sze- rint klm., 50—100—200 kat. hold) így igyekezték megakadályozni azt, hogy egy bizonyos vízterületen a halászok nagy számából folyó oly versengés ne kelet- kezzék, a mely a víz kizsárolására vezethet.

Az újabban alakult halászati társulatok vagy a régiek közül azok, a melyek időközben üzemtervüket módo- sították, a kötelékükhöz tartozó egész vízterületet, igen helyesen, aránylag nagyobb bérleti szakaszokra osztják, s a halászati jog értékesítését és egységes kezelését maguknak mint jogi személyeknek tartják fenn; a halászból befolyó tiszta bérjövédelmet pedig a társu- lati tagok között vízbirtokuk arányában osztják szét.

Önként következik az előadottakból, hogy vizeink rendszeres halászati művelésénél egész általánosságban, — úgy a bérbeadó, mint a bérbevevő szempontjából — igen fontos a helyesen szerkesztett *bérszerződés* ismerete és alkalmazása. A helyesen szerkesztett halászati haszon- bérszerződésnek úgy alakilag, mint tartalmilag (anyagilag) kifogástalannak kell lenni. Gazdasági szempontból ter- mészetesen az anyagi rész a fontosabb. Alakilag helyes a szerződés, ha az a bíróság előtti eljárásra, illetve a jogok védelmére és azok érvényesítésére alkalmas, anyagilag pedig, ha e szerződés feltételei sem jogi, sem halgazdasági szempontból kifogás alá nem esnek.

A gyakorlatban bizony sokszor találkozunk olyan halászati haszonbérszerződéssel, a mely sem egyik, sem másik feltételnek nem felel meg. Hogy az ilyen szerző- dések aztán mennyi kárnak az okozói s mennyire kerékkötői az okszerű gazdálkodásnak, azt felesleges bővebben fejtegetni. E helyet az alábbiakban egy-két, a gyakorlati életben használt jó szerződés szövegét mutatjuk be, de természetesen nem azzal a célzattal, mintha azok hazai viszonyaik között bárhol, minden változtatás nélkül alkalmazhatók lennének. „Mintául“ szolgálhatnak ugyan, de nem úgy, hogy *egyszerűen* lemásoljuk azokat, hanem csak úgy, hogy az adott viszonyok szerint egyes részleteket változtatunk rajtuk. Az alább bemutatott szerződést pl. a m. kir. kincstári erdőigazgatóságok, főerdőhivatalok és erdőhivatalok használják a *márnás és dévéres, tehát alsóbb szintájú* nyílt vizek bérbeadására, ott, a hol a halászati társulat vagy nem alakult meg, vagy ha megalakult is, de a bérbeadás jogát nem tartotta fenn magának:

Haszonbérszerződés,

mely a m. kir. államkincstár nevében egyrésztől..... mint bérbeadó, másrésztől mint bérlő..... között, az alább körülírt halászati jog használatára tárgyában a mai napon a következő feltételek mellett kötött:

I. A szerződés tárgya és tartama.

1. Bérbeadó haszonbérbe adja a m. kir. államkincstár tulajdonát képező, általa kezelt s a szerződéshez fűzött térvázlaton feltüntetett vízterületekkel, névszerint..... kapcsolatos halászati jogoknak a jelen szerződés 3. pontjában körül- írt értelmezés szerinti használatát lakos.....nak, mint bérlő.....nek.

2. bérlő...
haszonbérbe veszi az 1. pontban körülírt halászati jogot a következő kötelezettségek mellett.

3. Bérlő...re nézve a halászati jog gyakorlása, a bérlettel kapcsolatos vízben élő hal- és rákfajoknak csakis azon korlátozások között leendő fogására terjed ki, a mely korlátozások a bérlet tartama alatt érvényben levő halászati törvény, erre vonatkozó hatósági rendeletek és az illetékes halászati társulatnak jogérvényes üzemtervében foglaltatnak, valamint a melyek az illető vizekhez lúzdó törvényes szabad használatokból kifolyólag előállnak.

4. A bérlet tartama évre terjed és kezdődik év hón, megszűnik pedig évi hón.

II. Fizetési kötelezettség.

5. Bérlő... az által... bérbevett halászati jog gyakorlásáért évenként K f., azaz korona fillér haszonbért tartoz...k fizetni, mely összeg egyenlő részben mindenkor év hó-k napján esedékes.

Fizetésmulasztás esetére bérlő...t a hátralék fennállásának tartamára, az esedékes összegnek 5, azaz Öt százalékkal számított késedelmi kamatai is terhelik.

Bérlő... nincs... jogosítva a bérbeadóval szemben esetleg támadható bárminemű követelését a haszonbérösszegekből levonni.

Bérlő... köteles... a bérösszege felül az állami erdő-tisztek gyermekeinek nevelését szolgáló alap javára, ha a bérösszeg a 10 K-t meghaladja, de a 100 K-t el nem éri, 10 (tíz) fillért, ha ellenben a 100 (egyszáz) koronát eléri, az egész összeg után $\frac{2}{10}$ (kettő tized) $\frac{0}{10}$ -ot, vagyis K f-t mint évi járulékot a bérösszegeggel egyidejűleg lefizetni.

A befizetések pénztárnál teljesítendőek.

6. Bérlő... fizetési kötelezettségei...nek a m. kir. államkincstárral szemben való biztosítására köteles... jelen szerződés aláírásakor évi haszonbérnek megfelelő biztosítékot készpénzben, vagy az állami ügyleteknél elfogadható értékpapírokban előre letenni. A készpénzbiztosíték után a királyi kincstár kamatot nem fizet; az értékpapírokban letett biztosíték lejárt kamatszelvevényei azonban akkor, ha a bérlő kötelezettségeit különben teljesítette, bérlőnek elismervény ellenében félévenként ki lesznek szolgáltatva.

7. A biztosítékra nézve bérbeadó... feltétlen zálog-és kielégítési jogot nyer, nevezetesen jogosítva lesz abból a bérleti viszonyból származó bárminemű követelését bírói közbenjárás mellőzésével önhatalmulag kielégíteni.

Ilyen esetben a megcsonkult biztosítéki összeget a bérlő... a felszólítástól számított nyolcz (8) napon belül teljes összegére kiegészíteni tartoz...k.

8. Bérbeadó m. kir. kincstár a bértárgy jövedelmére nézve semminemű jóállást nem vállal, mihez képest bérlő... haszonbérlekedésre, vagy kártérítésre igényt egyáltalán nem tarthat.... Ha azonban a bérleti területen tervszerűen végzett ármentesítés, vagy lecsapolási munkálatok folytán a bértárgy halászati használhatósága a bérterületnek 5%-ánál (öt százaléknál) nagyobb arányú csökkenése következtében változna, bérlő...nek jogában áll a szerződést a felmondás benyújtásától számított havi lejáratl felmondani, de anélkül, hogy a netalán túlfizetett haszonbéri részlet

visszafizetésén felül bármi czímen kártalanítást igényelhetne. Ilyen esetben a felmondási időre a bérlő a bérbeadó kincstár által a bérterület csökkenése arányában egyoldalulag megállapítandó bérmérsékletre tarthat igényt. Ha azonban a bérlő felmondási jogával nem él, a bérbeadó kincstárral szemben semmiféle kártalanítási igényt nem támaszthat s bérmérséklést sem követelhet.

III. A halászat védelme.

9. Bérlő... csakis olyan üzemet folytathat....., mely gazdaságilag az adott helyzeti viszonyok szerint okszerű és a halállomány szaporítását, ezzel együtt a bérterületnek maradandóan minél előnyösebb kihasználását előmozdítani alkalmas.

Ha e végből a bérlő... halgazdasági berendezéseket, nevezetesen költőházakat, haltartókat, vagy őrtanyákat kíván létesíteni és azoknak minden esetben előre bemutatandó terveit a kincstár elfogadja s a tervbe vett berendezéseket a kincstári halászat érdekében levőknek elismeri: a létesítésükhöz szükséges fát, követ, kavicsot és földet ott annyiban, a hol és a mennyiben az rendelkezésre áll s kiszolgáltatását sem az üzemtervi rendelkezések, sem szerződési, vagy más üzleti kötelezettség, sem üzleti szempontok, sem a kincstár saját szükségletei nem gátolják, a bérlő kívánságára a kincstár a tövön (vagy a tóár elengedésével), illetőleg az előfordulási helyen és a részéről megállapítandó termelési feltételekkel ingyen bocsátja a bérlő... rendelkezésére.

Építési anyagok szolgáltatását azonban a bérlő a kincstártól nem követelheti és kiszolgáltatásuk megtagadása miatt semmiféle igényt nem támaszthat.

A bérlő a kincstártól ingyenesen kapott anyagokkal létesített berendezéseket (épületeket, építményeket) a szerződés lejártával teljesen ingyen köteles a kincstár kizárólagos tulajdonába átengedni.

Az olyan berendezéseket, a melyeket a bérlő a kincstár előzetes engedélyével ugyan, de anyagi hozzájárulása nélkül létesített, a bérlet lejártakor a kincstárnak jogában áll békés egyezség útján, vagy ha ez nem sikerülne, a két fél egyenlő arányú közös költségén bírósággal megállapítandó becsár ellenében megváltani, vagy új bérlőjével megváltatni. Ha azonban a kincstár ezen megváltási jogával élni nem kívánna, bérlő... a szóban levő berendezésekkel szabadon rendelkezhetik, de köteles azokat a bérlet lejárat napjától számított napi zárós határidőn belül a bérletről eltávolítani és a régi állapotot visszaállítani.

Ezen kötelezettség nem teljesítése feljogosítja a bérbeadó királyi kincstárt, hogy e berendezéseket mindenemű kártalanítási igény kizárásával birtokába és használatába vegye, vagy azokat a bérlő veszélyére és kárára eltávolíttassa.

A kincstár előzetes hozzájárulása nélkül bérlő a haszonbérbevett területen berendezéseket nem létesíthet és olyan berendezésekért, a melyeket a bérbeadó kincstár saját érdekei szempontjából szükségeseknek el nem ismer, a bérlőnek semmiféle megváltási, vagy kártérítési igénye nincsen. Az ilyen berendezéseit bérlő a bérlet tartama alatt eltávolíthatja és a kincstár ez iránti felhívására záros határidő alatt eltávolítani köteles; ha pedig a bérlő ebbeli jogával nem élne és illetőleg a kincstár a szóban levő berendezések eltávolítását előbb nem kívánná, a szerződés lejártától számított két héten túl e berendezéseket a kincstár a bérlő költségén eltávolíthatja, vagy pedig kizárólagos tulajdonába és használatába veheti.

A bérbeadott területen meglévő berendezések a

haszonbérló...nek a szerződéshez csatolandó leltár szerint adatnak használat...ba és a bérló... köteles... azokat állandóan szemképes, illetőleg használható állapotban fenntartani s a szerződés lejártakor a természetes avulás figyelembevételével, a leltárnak megfelelő állapotban visszaadni. Ehhez képest a bérló...nek átadott berendezésekben a bérlet lejártakor esetleg mutatkozó niányokat, valamint a kiméletlen, vagy gondatlan használatból eredt károkat bérló... a kir. kincstár által a leltár alapján megállapítandó értékösszegben a kir. kincstárnak azonnal megtéríteni köteles.

10. Bérló... az által... bérbevett halászati területet sem egészben, sem részben, a bérbeadó engedélye nélkül albérlésbe nem adhatja.

11. A halászat védelmére szükséges őrszemélyzetről bérló... köteles... gondoskodni. Az által... alkalmazandó őrszemélyzet neveit tartoz... a felügyelettel megbízott kincstári közegnek bejelenteni s ha ennek egyesek ellen kifogása volna, köteles bérló... a kifogásolt őrszemélyzet helyett más erre megfelelő személyt alkalmazni.

12. A kincstári erdőtiszték és erdőőrök hivatás szerűleg — bérló...el szemben azonban kötelezettség nélkül — felügyelnek az állam tulajdonát képező halászatra és annak mikénti üzésére, mely kötelességük teljesítésében bérló... túrni tartoz..., hogy az állam közegei úgy a fogásra használt eszközöket, mint a kifogott halakat, az eszközök szabályszerűségére, illetve a halak minőségére és azok hosszára nézve bármikor megvizsgálhassák.

13. Kölcsönösen megállapítatik, hogy az előző szakaszban a kincstári közegek részére biztosított ellenőrzési jog a..... halászati társulat közegeit is megilleti és bérló... köteles... minden az ellenőrzésből eredő rendelkezésnek haladék nélkül eleget tenni.

IV. A szerződés felbontása.

14. Bérbeadó m. kir. kincstár fenntartja magának azt a jogot, ha bérló... ezen szerződésben elvállalt bármely kötelezettségnek eleget nem tesz..., kiváltképpen, ha ismételt figyelmeztetés dacára a halászatot okszerűtlenül, azaz a halállomány fennmaradását veszélyeztető üzem alkalmazásával üzi..., ha halászati kihágásokért akár bérló..., akár pedig alkalmazottai... közigazgatásilag ismételten büntetett..., ha bérfizetési kötelességei...nek pontosan eleget nem tesz... és végül ha a jelen szerződés 12. és 13. pontjai értelmében ellenőrzésre hivatott közegeket jelzett hivatásuk teljesítésében erőszakos módon megakadályoz..., jelen szerződést bírói beavatkozás kizárásával, bérló...nek minden kártérítési, illetve megváltási igény... nélkül azonnal felbonthassa a bérlet tárgyát új árverés útján értékesíthesse. Ha pedig az új árverés alkalmával a megajánlt bérösszeg mögötte maradna az előzőnek, a különbséget a bértartam hátralevő részére bérló... megfizetni tartoz...k.

A csődbejutás feltétlenül szerződésszegésnek fog tekintetni.

15. Ha a bérlet folyamán a m. kir. kincstár ama birtokrészt, melyhez a bértárgy tartozik, eladná, elcserélné, telepítés, parcellázás vagy bármely más állami érdek céljából azzal másként rendelkezne, ugyancsak jogában áll a szerződést fél évi előzetes felmondással felbontani anélkül, hogy bérló...e miatt bárminemű kártalanításra igényt tarthatna.... A mennyiben azonban bérló... haszonbér címén a felmondás időpontján túlterjedőleg fizetést teljesített... volna, a többletrész...re visszatérítendő.

16. Jelen szerződés, mint kizárólag a bérló... személyéhez kötött jogügylet, a m. kir. földművelésügyi miniszter úr külön engedélye nélkül másra át nem ruházható. Ha a bérló a szerződés tartama alatt elhalna, vagy, kivéve a csőd esetét, vagyonának kezelése tőle elvonatnék, akkor ezen szerződés egyetemleges kötelezettség mellett bérló törvényes jogutódaira száll.

A királyi kincstár azonban, ha érdekeit veszélyeztetve látná, a bérló... elhalálozása, illetve vagyona és személye feletti rendelkezési jogának megszűnéséről vett értesítés, vagy értesülés után három havi felmondással a szerződést felbonthatja.

V. Egyéb intézkedések.

17. Jelen szerződésből, úgy az abban megállapított bérleti ügyből eredő mindennemű illetéket és bélyegdíjakat bérló... sajátj...ból tartoz... fedezni.

18. Egyetértőleg megállapítatik, hogy a jelen szerződésből eredő mindazon törvényes lépések, melyek megtételére a m. kir. államkincstár, mint felperes jogosítva lenne, a per tárgyának értékére való tekintet nélkül egyedül általa szabadon választandó s az 1868: LIV. t.-cz., illetőleg 1881. évi LIX. és 1893. évi XVIII., esetleg az 1893. évi XIX. t.-cz. értelmében a sommás eljárásra illetékes bíróságnál a per tárgyának értékére való tekintet nélkül tehetők folyamatba, míg ellenben azon vitás kérdések, a melyeknél a m. kir. államkincstár mint alperes jelentkezik, csakis az ennek képviselőjében eljáró m. kir. kincstári ügyészség székhelyére illetékes bíróság előtt az ügy természetének megfelelő eljárás szerint döntendőek el.

19. Ha akár a szerződés szövegének eltérő magyarázatából, akár pedig a jelen szerződéses ügylet végrehajtásánál felmerülő bármely más okból a m. kir. államkincstári személyzet és a bérló... között vitás kérdések támadnának, a döntés ilyen esetekben a m. kir. földművelésügyi miniszter úr kizárólagos jogkörébe tartozik, kinek határozatát a bérló teljes jogérvényűnek elismeri és minden további jogorvoslásról ezennel lemond.

20. Jelen szerződés egy eredeti példányban állíttatik ki, mely a m. kir. államkincstár birtokában marad, a melyről bérló...nek hiteles másolat szolgáltatik ki. Ha bérló...nős, akkor ezen szerződést a bérló...neje is, a ki a szerződési feltételek megtartása iránt egyetemleges kötelezettséget vállal, aláírni tartozik. Ha pedig bérló...höz több bérletárs is csatlakozik, ezen bérszerződést, mint bérletársak mindnyájan aláírni tartoznak s ez által magukra egyetemleges kötelezettséget vállalnak.

A szerződés hitelességére és tökéletes érvényességére nézve a szerződő felek, egyfelől a m. kir. államkincstár alulírott képviselője, másfelől

..... lakos bérló, továbbá két tanu sajátkezűleg aláírják és határozottan kijelentik, hogy a jelen szerződés a bérlóre nézve az aláírás után azonnal jogérvényes kötelezettséggel bír, a kincstárra nézve pedig csak akkor válik kötelező erejűvé, midőn az a m. kir. földművelésügyi miniszter úr által végleg jóváhagyatott.

Kelt.....n.

A m. kir. államkincstár
képviseletében:

.....
mint tanu.

.....
mint tanu.

.....
bérló.

(Folyt. köv.)

Az olasz halászati törvény.

Az olasz hivatalos lap f. évi február hó 4-én királyi rendelettel szabályzatot tesz közzé az olaszországi édesvízi halászatra vonatkozólag (Regolamento per la pesca fluviale e lacuale. — Gazzetta Ufficiale. Anno 1915. Numero 30.). E rendelet egy hónappal a közzététele után lépett életbe, ma tehát már a szerint üzik Olaszországban a halászatot. Ha nem is vagyunk Olaszország közvetlen szomszédai, mint újabbkori törvényes intézkedést, e rendeletet s annak kapcsán az olasz halászati törvényt nem tartjuk feleslegesnek olvasóinkkal megismertetni.

A halászatra és pedig úgy a tengeri, mint az édesvízi halászatra Olaszországban az 1877. márczius 4-én kelt 3706. számú törvény vonatkozik.

Magára a *halfogásra* tulajdonkép az olasz polgári törvénykönyv (Codice Civile del 1865) adja meg a jogalapot; annak 711. §-a szerint (Titolo I del libro III.) ki van mondva, hogy oly „dolgozók, a melyek senkinek sincsenek birtokában, de juthatnak valakinek birtokába, foglalással szerzetnek meg. Ilyenek azok az állatok, a melyek a vadászat vagy a halászat tárgyai . . .” A 712. § aztán kimondja, hogy a vadászat és halászat gyakorlását külön törvények szabályozzák. Nem szabad azonban a vadászat vagy halászat üzése céljából mások területére hatolni a tulajdonos tilalma ellenére.

A fentjelzett s a halászatra vonatkozó törvény csak egészen általános rendelkezéseket tartalmaz. Négy fejezetből s mindössze 23 §-ból áll. Az első fejezet tíz szakasza az általános jogelveket adja. A törvény tulajdonkép csak a közvagyonú vizekre vonatkozik. A magántulajdonban lévő vizekre csak akkor alkalmazandók egyes szakaszai, ha azok közvetlen összeköttetésben vannak a közvagyonú vizekkel (1. §). A törvény végrehajtását külön rendeletek szabályozzák (2. §). A 3–6. § a tilalmakról szól általánosságban, csak a robbantó és mérgező szerekkel való halászat tilalmát és a vízfolyásnak egész szélességben való elrekesztésének tilalmát emelve külön ki. Haltenyésztőknek közvagyonú vizeken 99 évnél hosszabb időre nem terjedhető engedélyek adhatók bizonyos feltételek mellett (7. §). A második fejezet 5. §-ában a halászat igazgatásáról és felügyeletéről rendelkezik. Az édesvizekre nézve határozottan kijelöli a királyi csendőrséget, az erdészeti személyzetet, a vámkezelőket, a víziművek felügyelőit s a közigazgatási főnök (prefetto) rendelkezése alatt álló közérő felesketett tagjait, mint a kiknek a halászat felügyelete kötelessége (12. §). Ezekén kívül az egyes közigazgatási kerületek, községek, magánosok is jelölhetnek ki saját költségükön a halászat őrzésére egyéneket, a kiket a közigazgatási hatóság evégből felesket (1. §). A községek rendes közegeikkel kötelesek a halnak és a halászat egyéb terményeinek árúsítását ellenőrizni. A halászat felügyeletével s ellenőrzésével megbízott közegek bármikor megvizsgálhatják a halbárkákat s a nyilvános halárúsító helyeket és raktárakat.

A harmadik fejezet a büntető határozatokra vonatkozólag rendelkezik. Itt mondja ki a törvény tulajdonkép, hogy a halászat a közvagyonú vizekben mindenkinek szabad (17. § második bekezdés). Az pedig, a ki magánvízben halászik a tulajdonos engedélye nélkül, kihágást követ el (16. §). Ha közigazgatási kerületek, községek, társaságok a saját vizeiken maguknak akarják a halászat jogát biztosítani, arra nézve nyilvános nyilatkozatot kell tenniök. E nélkül vizük közvagyonnak tekintik, a melyben a halászat mindenkinek szabad. A negyedik fejezett átmenti intézkedésekről szól.

A mint a rövid ismertetésből kivehető, az olasz törvény a halászat jogosultságát, a mi törvényunktől teljesen különböző alapon állapítja meg, halászejegyet pedig a törvény nem ismer.

Az 1877-ben hozott törvény végrehajtására vonatkozó rendelet csak 7 évvel később, 1884. május 15-én jelent meg 2449. sz. alatt. Ugyanakkor adták ki a *kizárólagos halászati jogra* vonatkozó rendeletet (Diritti esclusivi di pesca R. D. 15 maggio 1884. sz. 2503), a mely a halászati jogosultság megszerzésének módját írja elő. Ez velejében az, a mi a mi törvényünk 3. §-ából folyó igazolási eljárás volt s még abban is egyezik azzal, hogy vitás esetekben a halászati jog felett ott is a rendes bíróság dönt.

Az 1884. május 15-én kelt végrehajtási rendelet helyébe lép már most a f. évi február 4-én közzétett és 1914. nov 22-én 1486. sz. alatt kelt királyi rendelet.

Tulajdonkép abban a szabályzatban foglaltatnak a gyakorlatot érintő rendelkezések. Az 1. § kimondja, hogy a folyóbeli és a tóbeli halászatot szabályozza:

a) az 1887. márczius 4-i 3706. sz. törvény,

b) a jelen rendelet,

c) a nemzetközi szerződések a határmenti vizekre vonatkozólag és az idevonatkozó törvények is,

d) különleges rendeletek.

A szabályzat különben 5 fejezetből és 37 szakaszból áll. Megállapítja az édesvízi és sósvízi halászat határait (2. §). Kimondja, hogy a törvény azokra a magánvizekre is hatálylyal bír, a melyek a közvagyonú vizekkel természetes, vagy mesterséges összeköttetésben vannak. Az öntözés és rizstermelés céljából a mezőkre árasztott vizekre azonban csak a robbantó szerekkel való halászás tilalma vonatkozik s a halászat felügyeletére vonatkozó rendelkezések (3. §).

A halászatra vonatkozó szabályzatban nyer elintézést az is, hogy gyári s egyéb üzemek hulladékai a vízbe minő feltételek mellett engedhetők be, valamint a kenderáztatás dolga is (5. §).

Rendelkezik a szabályzat a halátersztők létesítése, kíméleti terek kijelölése s a meder teljes elzárásának tilalma tekintetében. Az egyes közigazgatási kerületekben használható hálókat s más halfogó eszközöket a földművelésügyi miniszter jelölheti ki. A nyeles horoggal való halászat minden időben meg van engedve a tavakban. A folyóvizekben a tilalom alatt lévő halakat horoggal sem szabad kifogni. A tilalmi idő alatt horoggal jogosan fogott, de egyébként tilalmazott friss halak adás-vétel tárgyai nem lehetnek, csak a tilalom kezdetének első 3 napjában (10. §).

Jellemző a 12. §, a mely azokon a vizeken, a hol nincs senkinek kizárólagos halászati joga, a halászat gyakorlásáról szól. Az, a ki elsőnek foglal helyet a vízen, nem zavarható a halászatban, sőt joga van annyi helyet biztosítani magának, a melyre szerszámának teljes, szabad használatánál szüksége van addig, a míg a halászatot tényleg gyakorolja akár maga személyesen, akár alkalmazottai. Az egyszer elhagyott hely elfoglalása azonban még akkor sem akadályozható meg, ha az csónakkal, vagy más jellel meg is volt jelölve.

A tilalmak alól ki vannak véve azok a halak, a melyek a mesterséges halgazdaságok részére ivarterméket szolgáltatnak, ha e halgazdaságok be vannak jelentve a földművelésügyi minisztériumnak. A miniszter a tilalmak alól kivételeket engedélyezhet bizonyos meghatározott célból (haltenyésztés, tudományos cél stb.).

Idegen halakat betelepíteni a vizekbe csak miniszteri engedéllyel szabad (19. §).

Az olasz királyság egyes közigazgatási kerületeiben (Provincia) *halászati bizottságot* szervezhet a miniszter, a mely bizottság aztán mint tanácsadó testület szerepel halászati ügyekben (25. §).

A büntető határozatoknál külön intézkedik a szabályzat az elkobzásról is. —

A legnagyobb különbség a mi halászati törvényünk s az olasz törvény között a halászati jog megállapításában van s mert az olasz törvény partbirtokhoz kötött halászati jogot nem ismer, a törvényben *halászati társulatokról* sincs szó.

Jellemzők a tilalmazott halak is, a melyek az imént tárgyalt szabályzat 13. és 16. §-ában vannak felsorolva; az első a tilalmi időt, a második a legkisebb méretet állapítja meg. Az alsó szintájú halak közül a *sünger* (!) (Pesce persico), a *czompó* (tinca), a *ponty* (carpa), aztán az *alosa* s két kisebb, jelentéktelenebb halfaj van felsorolva. A hegyvidéki vizek s tavak halai közül a pénzes pért, a sebespisztrángot, a corregont és a tavi pisztrángot (Trutta lacustris, Sieb) védi a törvény. Ezenkívül említ még egy titokzatos halfajt is *carpione* név alatt; ez az 1884. évi rendeletben még a „Trota di lago“-val mint egyfaj van említve, de E. Giacobini „Codice vigente della Pesca“ (Napoli, 1913) gyűjteménye megjegyzi, hogy szabatosan két halfaj: „Trota di lago“ (Trutta lacustris, Sieb), „Carpione“ (Trutta carpio). A legújabb szabályzat külön sorolja fel, de a tudományos latin név nélkül és a tavi pisztráng tilalmát október 15-től január 15-ig állapítja meg, a „carpione“ tilalmát pedig december 1-től január 31-ig és *július 1-től július 31-éig*. Ez az utóbbi dolog teljesen érthetetlen, valaminthogy az újabb művekben sehol nyomát sem találni a „Trutta carpio“ nevű halnak.

Mindez pedig csak arra enged következtetni, hogy édesvizi halászatukra maguk az olaszok sem fektetnek valami nagy súlyt.

Hazai és meghonosított Salmonidáink.

Írta: dr. Vutskits György.

(Folytatás.)

A pataki saibling, a szívárványos pisztránggal ellentétben, csak hideg vízben tud megélni. Maximális hőmérsékletnek *Livingstone Stone* Amerikában a 20° C.-t mondja. A hideg víz iránti előszeretetből Európában a forrásvidékekre vándorol fel, épen ellenkezőleg mint a lefelé hatoló szívárványos pisztráng. Gazdasági jelentősége tehát korántsem olyan sokoldalú, mint a szívárványos pisztrángé.

Nyílt pisztrángos patakokban a sebes pisztrángot pótló hal gyanánt való behozatala nem helyeselhető, mert habár jóízű húsa van, de semmivel sem jobb, mint a sebespisztrángnak.

Nyílt vizek közül kizárólagosan a szabályozott vagy olyan vizekbe való, melyekben más okok miatt hiányzanak a búvóhelyek. Kritika nélküli betelepítése ellen szól *Dr. Vogt* szerint azon körülmény is, hogy a *pataki saibling* a sebespisztránggal könnyen korcsosodik. Ilyen származású a haltenyésztők által *tigrishalak*-nak nevezett korcs is, a mely itt-ott előfordul a pisztrángos patakokban. Színezete remek. Első pillanatra fel lehet ismerni arról, hogy a pataki saiblingnak *meander rajza* a hasi oldalra is kiterjed, hogy az egyes szalagok elszélesednek és egymásba folytatólagosan átmennek. E szabálytalanul csavarodott szalagok színe az oldalakon sárga, olajzöld alapon. A szülők ovális és kerek vörös és sárga

holtjai a korcsnál teljesen eltűntek vagy alig van valamelyes maradványuk.

A háti és a farkúszó sárgás veres alapszínben, olajszürke harántávok és foltokkal vannak díszítve; a mell, hasiúszók és a farkalatti úszók egyszínű, halvány narancsveresek vagy inkább sárgák. Az egész test zömökebb, nevezetesen az orr tompább, mint a sebespisztrángnál, az úszószárnyak nagyok és szélesek.

A *tigrishal* (Trutta fario + Salmo fontinalis) természetlen korcs ellentétben egy második korccsal, melyet az amerikai pataki saibling az európai tavi saiblinggal alkot. Ezt a hüningeni állomás (Elszász) elhunyt igazgatója *Haack Herman* mesterséges termékenyítéssel hozta létre és *Elszászi saibling* (*Salmo alsaticus*) néven lett ismertessé. *Grote, Vogt* és *Hofler* e korcsot, melyet korábbi időben nagy mennyiségben tenyésztettek és a sebes pisztráng helyett nagyban ajánlották, le is rajzolták nagy művekben és *Vogt dr. Salmo salvelino-fontinalis*-nak jelezte. Lényegében színezete jellemzi, mely mintegy középuton áll a két szülő között. A hátnak a pataki saiblingnál annyira jellemző meanderszerű rajza vagy teljesen eltűnt, vagy a szabálytalan szalagok egyes foltokká szaggatottak. A felső állkapocs megrövidült, mint a tavi saiblingnál és a száj kevésbé mélyen hasított. E sokat magasztalt, továbbszaporodásra képes korcs tenyésztése, mint célszerűtlen manapság egészen annyiba maradt; kitűnt, hogy a halak a következő generációjukban megint a szülői formát öltik magukra.

A pataki saibling télen ívó hal és ivartermékeit főleg november és decemberben rakja le. Némely vidéken természetesen a halak már októberben kezdenek ívni, más vizekben az ívás épúgy mint a sebespisztrángnál februárban vagy márczius közepén megy végbe. Az ikrákat erősáramlású, köves forrásterületekre ássa el; a nőstények kilónként körülbelül 800—2000 darabot raknak le; aszerint ingadozik tág határok között az ikrák nagysága, melyek a sebespisztrángénál rendszeren kisebbek és körülbelül 4 mm. átmérőjűek.

A pataki saibling nagyon érzékeny, ha álló vagy kevésbé eleven folyású vízbe kerül. Ívásidejében különösen fokozódik érzékenysége és ikráinak elvétele után is nagyon leromlik; manapság nem is tenyészik többé oly nagy előszeretettel, mint Amerikából való behozatalának első évtizedeiben, mely a múlt század nyolczvanas éveire esett:

Pénzes pér (*Thymmalus vulgaris Nilson*).

A kúpszerű fej aránylag kicsiny, hegyes, a haránt szájníylás szűk és rövid. Az orr hegyét a közti állkapcsok alkotják, melyek mögé a feltűnően rövid, de magas felső állkapocs a mellső szemszegélyig húzódik és csak hajlásának közepén van 12—15 kis fog. Az alsó állkapocsnak is csak rövid a fogszegélye, ellenben hosszú vízszintes ága van. A garatcsontokon egy sor kis kampós fog van, egy tuczat vagy több; a nyelv és a nyelvcsont azonban fegyverzetlen. A kicsiny, formájára a saiblingéhoz hasonló ekecsonton 6—10 kis fogacska van egysorban harántul elhelyezve. Igen eredeti a torok fogazata. Az alsó csoport a rövid, tökéletlen torokíven ovális, hálószerű lemezt alkot, melyen körülbelül 20 kampós foga van. Hasonlóan van a két más csoport alkotva, csak kisebb terjedelmű és fogai kisebbek és nem oly számosak.

A fej és a hát oldalról nézve lassan emelkedik a hátúszószárny kezdetéig, a mely a testhossz első harmadának végén kezdődik és a testhosszának felén túl ér

A háti úszószárny magassága a növekedő korról gyarapszik; ha ki van terjesztve, ferde dülényszerű alakja van. Első osztott sugara a leghosszabb; hátrafektetve hátsó rövidebb sugara majdnem elérik a meglehetősen nagy zsírúszót, mely a farkalatti úszó átellenében van elhelyezve. Idősebb péreknél a hátsó sugara is nagyon hosszúak szoktak lenni (*Federäschen*). A mellúszók kicsinyek és keskenyek, a hasúszók valamivel szélesebbek, a farkalatti úszó alapja hosszú, de sugara rövidek, a farkúszó mindig mélyen bemetszett.

A szem nagy, a pupilla nem kerek, hanem hegyes, előrenyomuló szögű hátsó része kerek.

Pénzei jóval nagyobbak, mint a többi pisztrángféle halaké s erősen állók. Az o'dalvonal pénzei egyenes, de két részre oszló csatornával bírnak. Nagyon picziny pikkelyeket a farkúszó sugarain is lehet még látni. A test egyes részei csupaszkok; e csupaszk helyek is a fiataloknál nagyobbak, mint az öregeknél.

A pér háta szürkészöld, oldalai és a hasa ezüstfehérek. Kicsiny, fekete, kerek vagy gyengén kicsipkézett pigmentumfoltok a háton, néha az az oldalakon, sőt a hason is láthatók, a hol sokszor szép, némileg zöldes-színű fény jelenik meg. Há a pér tferdénéső, de erős világításban nézzük, a test hosszában váltakozó világosabb és sötétebb hosszszalagokat láthatunk. Az ívás ideje alatt minden szín sokkal élénkebbé és fényesebbé válik. A mell- és hasúszók piszkos sárgások, az összes merőlegesen álló úszók inkább ibolyavörösek.

A háti úszó gyönyörű színekben ragyog; harántszalagok képződnek rajta ibolyaszínű és sárgászöld foltokból, a melyek váltakozó sorokban vannak egymás felé helyezve, e mellett az úszószárny szegélyét még vöröses színek is tarkítják. Így a pér édesvízeink legszebb halai közé tartozik. A belső szervek általában a többi salmonidák típusa szerint alakultak. (Folyt. köv.)

TÁRSULATOK. EGYESÜLETEK.

A Csongrád-szegedi tiszai halászati társulat f. é. május hó 12-én évi rendes közgyűlést tartott Szegeden dr. Mátéffy Ferencz elnökletével.

Az igazgató jelentéséből kiemeljük azt az örömdetes tényt, hogy a társulati, összesen 4074 kat. holdat kitevő vízterület f. évi január 1-től 10 évre újból bérbeadatván, az évi bérösszeg 5170 K-val több az előbbinél. Az előző 10 éves időszakban évenként 4310 K volt, a mostani pedig 9480 K, tehát kerekben 120% az emelkedés.

Az új bérlők fokozottabb gondot kívánnak fordítani az ivadékevelésre, illetőleg a kubikgödörökbe rekedő halivadék megmenntésére. Hogy ez irányban valóban nagy eredmények érhetők el, mutatja, hogy a társulat a maga korlátozott eszközeivel is 65 méter-mázsa ivadékot fogatott ki s helyeztetett vissza a mult év tavaszán az anyafolyóba.

A társulat 1914. évi zárszámadása szerint a bevétel 7230 K volt, ezzel szemben a kiadás 6738 K 37 f-re rugott, maradvány 1915-re 491 K 63 f. Ebben természetesen szerepel a befolyt s a tagok között felosztott 4310 K mult évi haszonbérösszeg is.

Az 1915. évi költségelirányzat, ugyancsak a 9480 K haszonbérösszeg beszámításával, 11,254 K 21 f bevételt és 11,855 K kiadást tüntet fel. A kiadási többlet a kubikgödörök bérletére s lehalászására felvett összeg következtében áll elő, ez a bérlet azonban jövőre minden valószínűség szerint elesik s egyébként is remélhetők megtakarítások, úgy, hogy a zárszámadás ebben az évben is előreláthatólag pénztári maradvánnyal fog záródni.

A tagok évi járuléka a vízbirtok kat. holdja után 30 fillér.

A Cibakháza-sápi halászati társulat f. évi május hó 17-én tartotta Cibakházán rendes évi közgyűlését Sváb Gyula elnökle

alatt. A társulati jelentés szerint az elmúlt 1914. évben a társulat az általános tilalom felfüggesztése iránt folyamodott a m. kir. földmívelésügyi miniszterhez. A minisztérium a kérelemnek helyt adott oly feltétellel, hogy bérlő megfelelő mennyiségű gyorsnövésű, nemes pontyvadékokat tartozik ősszel kihelyezni. Ez a kihelyezés az ősz folyamán meg is történt. A vízterület 4000 koronás bérjövödelme a társulat pénztárába befolyt, úgy hogy egy kat. holdra az elmúlt évben 7 korona jövödelem esett. A mult évi számadások szerint 8725'63 korona bevétellel szemben 4016'93 kor. kiadás merült fel. A jövő évi költségeket 8708'70 koronával irányozták elő s elhatározták, hogy a társulati pénzeket továbbra is a cibakházai és nagyrévi szövetkezeteknél helyezik el. Végül megválasztották a 3 tagból álló számvizsgáló bizottságot. k.

VEGYESEK.

Halálozás. Megkésve kaptuk a szomorú hírt, hogy *Madi Kovács László* kir. tanácsos az Országos Halászati Egyesület volt alelnöke, folyó évi május hó 11-én hosszas betegség után 69 éves korában Újpesten elhunyt.

A megboldogult, mint Tolna vármegye gazdasági egyesületének volt elnöke, később pedig mint abaújtonavármegyei birtokos, mindig élénk érdeklődést tanúsított a halászat ügye iránt. Mikor az 1901. évben Budapesten megtartott halászati kongresszus egyik eredményeképp a még 1885-ben megalakult „Országos Halászati Egyesület” újra életrekelt, az 1902. márczius 5-ére összehívott rendkívüli közgyűlés az egyesület egyik alelnökévé választotta. Sajnos, az egyesület nagyérdemű elnöke, gróf Széchenyi Imre csakhamar elhunyt s nem sokára követte őt az első alelnök, Meszleny Benedek is. *Madi Kovács László* így magában maradt s hozzá még viszonyai a fővárosból való elköltözésre is kényszerítették. Az egyesület vezetésére nem lévén meg a módja, 1912. márczius 28 ára rendkívüli közgyűlésre hívta össze a társulat tagjait, az egyesületnek újraelakulása céljából. Ő maga, tekintettel megváltozott viszonyaira, az alelnöki tisztségtől való felmentését kérte s ez idő óta megrendült egészsége is akadályozta, hogy élénkebb részt vegyen az ügyek intézésében.

A halászatnak igaz önzetlen barátját gyászoljuk elhunytával.

Herman Ottó emlékének igen meleg sorokat szentel a „Schweizerische Fischerei Zeitung” ez idei áprilisi számában A. H. Bern. Kiemeli, hogy Herman Ottótól ered az „ösfoglalkozások” meghatározása (halászat, vadászat, pásztorélet). Megállapítja, hogy nagy monografiája „A magyar halászat könyve” (nyomdahiba nélkül hozza az eredeli címet!), bár — sajnos — csak magyar nyelven jelent meg, mégis úttörő s alapvető hatással volt az etnografia terén s hozzátesszi, hogy maig sem dicsekedhet Magyarorságon kívül egyetlen ország sem nemzeti halászatának ilyen ismertetésével.

Az osztrák halászati egyesület f. évi április 16-án tartotta évi rendes közgyűlését Bécsben. A válaszmánynak a társulat 1914. évi működéséről szóló jelentése szerint ennek az egyesületnek is legfőbb feladatává lett az elmúlt évben a háborús viszonyok folytán a halászatra hátrányos körülmények elhárítása.

Az év első felében, április 27-én látogatott nagy halászgyűlést rendezett az egyesület, a melyen az 1917. évb. lejáró vám s kereskedelmi szerződéseket, az amerikai pézsmapocok által előidézett káriételeket, a haltakarmány drágulásának ellensúlyozására alkalmas intézkedéseket stb. vitatták meg. (E nagygyűlésen Magyarországból is többen vettek részt s figyelmünket az ott elhangzottak irányították a veszedelmes pézsmapocok felé.) A nagygyűlést megelőzőleg az egyesület meghívására dr. *Hofer Bruno*, a müncheni bajor kir. állatorvosi főiskola tanára, a halászat terén általánosan ismert elsőrangú szaktekinetly tartott érdekes előadást az általa végzett tótrágyázási kísérletekről. Az egyesület ezen kívül egy-egy szaktanfolyamot rendezett a ponty- és pisztrángtenyésztésről.

Módját ejtette az egyesület, hogy a *Malmö*-ben megtartott halászati kongresszuson képviseltesse magát.

Az egyesület törekvéseit az osztrák földmívelésügyi minisztérium anyagilag is messzemenőleg támogatta, mert a tanfolyamok meg-

tartására, a malmói kongresszus látogatására s egyéb czélokra 4150 K-t utalt ki. Kapott azonkívül az egyesület az alsóausztriai tartományi bizottságtól 1000 K-t, Öfelségétől 200 K-t, Lichtenstein hercegtől 200 K-t s a bécsi községtanáctól 300 K-t. Eme támogatások révén tehát közel 6000 K-t kitevő összeghez jutott.

Mindenesetre igen szép s mi előttünk bizony szokatlan dolog, hogy a halászat iránt, nem hivatalos részről is, ily nemes érdeklődés nyilvánul meg a testvérországban.

Az egyesület a hatóságnak több esetben adott szakvéleményt. Tagjainak sporttevékenységét előmozdítandó, vizeket bérelt s azok szakszerű népesítéséről gondoskodott.

Az egyesület adja ki az „Oest. Fischerei-Zeitung“-ot is.

Tagjainak száma 1914. év végén 768 volt.

Budapesti halpiacz. A kivételes állapotok szülte helyzet a hal-kereskedelemben is mindjobban érezteti hatását. A többi élelmiszer rendkívüli megdrágulása a halak árát is eddig nem tapasztalt magasságra szöktette fel. Ezt fokozza még ezidőszerint: a tilalmi idő, a tenyésztett készletek apadása és végül a szállítási viszonyok, melyek mellett a jegelt halak szállítása majdnem lehetetlen. Ez utóbbi ok, a tilalmi idő megszűnte után, jobb fogások beálltával sem fogja a halak olcsóbbá tételét lehetővé tenni.

A tenyésztett árú most már mind piacra került; az ebből az áruból a kötésekre szállított utolsó rész magas áron talált vevőre s így kereskedőinknek busás jövedelmet hozott.

A más években ilyen tájt meginduló új kötéseknél ez évben még nyomát sem látjuk; sem a termelő, sem a kereskedő még nem látja tisztán a helyzetet, a jövő termés árát bajos volna most tehát megállapítani. Annyi azonban már bizonyos, hogy eddigieknél jóval magasabb árak fognak uralkodni. Okadatolva van ez, egyrészt a jövőben még sokáig fennmaradó magasabb élelmiszerárak által, másrészt a drága és jóval kisebb termeléssel. Az abrak magas ára

mellett a halak etetése sok helyt teljesen elmarad; de ott, hol az mégis lehetséges, ezek a magas takarmányárak és munkadíjak a termelési költségeket megkétszerezik. Jóval kevesebb és drágán termelt árú állhat tehát majd csak a piacz rendelkezésére.

Már most is erősen mutatkozik kereslet a jelenlegi és korai lehalászsások iránt; minthogy azonban ilyenek csak kevés helyen valószínűsíthetők meg, a korai szállítmányok csak kivételesek.

Úgy mint a mezőgazdaságban, a halászatnál is nagy bajokat okoz a személyzet — és munkáshiány; ezeken a bajokon alig van módunk segíteni.

A budapesti piacz halárai nagyban:

Kecsege nagyság szerint	8—12— K
Süllő nagy	6—8— "
" közép	5—6— "
" apró	3—4— "
Élő ponty nagy	3:20— 4:60 "
" " közép	2:80— 3— "
" " apró	2:40— 3— "
Ponty jegelt	2:50— 3:60 "
Harcsa vágó	8—10— "
" közép	4—8— "
Csuka élő	2—3— "
" jegelt	1:80— 2:40 "
Czompó élő	1:60— 2:20 "
" jegelt	1:40— 2— "

C.

Azonnali belépésre kerestetik megbízható

tógazdasági kezelő v. halászmester.

Írásbeli ajánlatok a

„Nagyszombati Villamosmű R.-t.”-hoz, Nagyszombaton intézendők. Német nyelv ismerete szükséges.

**Pallini Báró INKEY PÁL
iharosi tógazdaságában**

kiválóan szép 2—3-nyaras pontyok, igen szép 1-nyaras pontyok, anyapontyok, süllők, amerikai törpeharcasák, compók és naphalak kaphatók tenyésztés céljaira, valamint megtermékenyített süllőikrák is.

➡ Árjegyzéket kívánat a szívesen küldünk. ➡

Vasúti állomás: Csurgó vagy Nagykanizsa. Posta és távíroda: Iharosberény.

Tógazdaságaimból ajánlok

1, 2 éves és anyapontyokat

elismert gyorsnövésű fajtából téli és tavaszi szállításra.

CORCHUS BÉLA
Budapest, IX., Boráros-tér 3. sz.

➡ Tógazdaságok figyelmébe! ➡

Veszek **több ezer métermázsa** élő pontyot, czompót, kárászt stb.

ZIMMER FERENCZ halászmester, cs. és kir. udvari szállító BUDAPEST, Központi vásáresarnok. Telefon: 61—24.

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélczím: Tógazdaság Sárd.

Sürgőnyczím: Tógazdaság Kiskorpád.

Vasutállomás: Kiskorpád.

Őszi és tavaszi szállításra elad 1—2—3-nyaras javított wittingaui pontyot és anyapontyot, bajorországi aischgründi 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higo), aranyorfát, naphalat, amerikai törpeharcasát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrákat és minden egyéb tenyészhalat.

➡ A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel. ➡

➡ Árjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd és dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotild-palota.